

STRUČNI RAD

UDK 378.6-057.87(497.5 Zagreb):81'243

Fran Galetić, univ. spec. oec.
Višnja Golac, prof.

ANKETNO ISTRAŽIVANJE O ZNANJU I PERCEPCIJI STRANIH JEZIKA STUDENATA EKONOMSKOG FAKULTETA ZAGREB

SURVEY RESEARCH ABOUT FOREIGN LANGUAGES KNOWLEDGE AND PERCEPTION BY STUDENTS OF FACULTY OF ECONOMICS AND BUSINESS ZAGREB

SAŽETAK: Ovaj rad temelji se na istraživanju o znanju stranih jezika studenata Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Cilj istraživanja je analizirati koliko se studenti služe stranim jezicima te kakvi su njihovi stavovi o važnosti učenja stranih jezika. Istraživanje pokazuje kako većina studenata govori engleski jezik, a slijede ga njemački i talijanski. Rad se bavi i analizom mjesta učenja stranih jezika: škola, fakultet, škole stranih jezika, samostalno učenje i sl. Ispitanici smatraju kako bi prosječan hrvatski građanin trebao govoriti dva strana jezika, a prosječan hrvatski ekonomist tri. Kao najvažnije jezike za hrvatske ekonomiste, ispitanici ističu engleski, njemački i talijanski. Većina ispitanika namjerava u budućnosti učiti još neki strani jezik, a najpopularniji su talijanski, španjolski, francuski i njemački.

KLJUČNE RIJEČI: strani jezici, ekonomisti, studenti, istraživanje, Ekonomski fakultet Zagreb.

ABSTRACT: This paper is based on the research about foreign languages knowledge of the students of Faculty of economics and business University of Zagreb. The aim of the research is to analyze how many foreign languages students speak, and what is their opinion about the importance of learning languages. The research shows that the majority of students speak English, followed by German and French. The participants of the research think that the average Croatian citizen should speak two foreign languages, and the average Croatian economist three. They say, the most important languages for Croatian economists are English, German and Italian. The majority of students have plans to learn some new language in the future, and the most popular are Italian, Spanish, French and German.

KEY WORDS: foreign languages, economists, students, research, Faculty of economics and business Zagreb

1. UVOD

Strani jezici postaju sve važniji dio našeg svakodnevnog života. Njihova važnost proizlazi iz ubrzane globalizacije te svjetskih trendova međunarodne suradnje i integracija, bilo da su one ekonomske, političke ili nekog trećeg oblika. Kao jedna od najvažnijih grana svjetske privrede, turizam u svojoj osnovi ima poznavanje stranih jezika.

Važnost poznavanja i služenja stranim jezicima nije u svim zemljama jednaka. Ovisno o veličini zemlje, o njezinu broju stanovnika te o povezanosti s inozemstvom, zemlje danas ulažu više ili manje truda u podizanje svijesti svojih građana o značenju jezične naobrazbe. Hrvatska, kao relativno mala zemlja u svjetskim okvirima, ali i kao velika svjetska turistička sila, prepoznala je važnost učenja stranih jezika.

Ovo istraživanje provedeno je na studentima Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu s ciljem analiziranja jezika koje studenti poznaju te njihovih stavova o jezicima i važnosti njihova učenja.

2. VAŽNOST UČENJA STRANIH JEZIKA

Europska unija ima oko 450 milijuna stanovnika koji pripadaju raznim jezičnim skupinama i ima 20 službenih jezika. Istraživanja Eurobarometra pokazala su da samo svaki drugi stanovnik Europske unije govori jedan strani jezik.^{/7/} Na prvom je mjestu engleski s oko 30%, slijedi njemački s 12% te francuski s 11%. Ovi podatci potakli su Europsku uniju na kreiranje programa koji bi poticali učenje stranih jezika te su se počela izdvajati znatna sredstva za programe kao što su Socrates i Leonardo da Vinci.

Cilj koji bi trebalo postići je da svaki građanin Europske unije vlada s barem dva strana jezika i u tom se smislu provodi niz mjera, između ostalog, početak učenja jezika u što ranijoj dobi i povećanje broja nastavnih sati stranog jezika u školama. Taj proces nadgleda europska mreža EURYDICE koja bi svake dvije godine trebala izvještavati o postignutom stupnju razvoja plana.^{/9/}

S obzirom da hrvatski jezik ne pripada u skupinu svjetskih jezika, potreba višejezičnosti kod nas je još izraženija pa se već od najranije dobi uvodi učenje stranih jezika, i to najprije fakultativno u predškolskim ustanovama. Donošenjem HNOS-a (Hrvatskog nacionalnog obrazovnog standarda) propisani su nastavni programi za engleski, njemački francuski i talijanski jezik.^{/5/} Prvi jezik se uči od 1. do 8., a drugi od 4. do 8. razreda osnovne škole. Proces učenja stranih jezika nastavlja se u srednjoj školi, a u nekoliko zagrebačkih gimnazija za neke se predmete izvodi i dvojezična nastava, kao u X. i XVI. gimnaziji na engleskom, u XVIII. gimnaziji na francuskom, a u IV. gimnaziji čak na tri jezika – engleskom, njemačkom i francuskom. Iz svega navedenog proizlazi da naš obrazovni sustav posvećuje veliku pozornost učenju stranih jezika, pa sve ukazuje na veliku vjerojatnost da će se na fakultet upisivati studenti sa sve kvalitetnijim znanjem stranih jezika. To je i jedna od pretpostavki njihova uspješnog razvoja, jer im omogućuje pokretljivost i integraciju u obrazovne sustave drugih zemalja, što je jedan od ciljeva suvremenog obrazovanja.

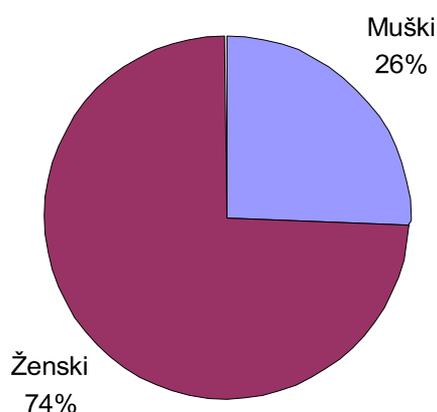
Dobro poznavanje više stranih jezika ne samo da im daje komparativnu prednost prilikom zapošljavanja i doprinosi većoj uspješnosti na njihovim radnim mjestima u suvreme-

nim uvjetima poslovanja već im i omogućuje dodir s drugim kulturama što razvija veće razumijevanje i toleranciju prema različitostima.

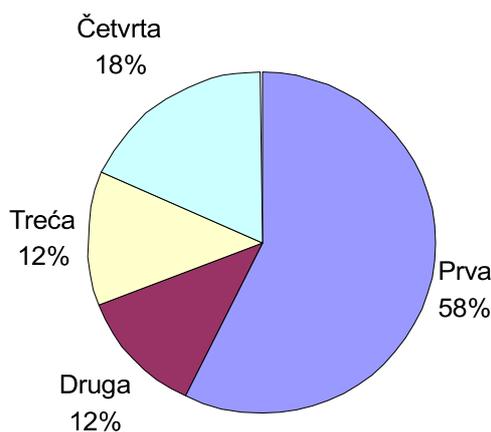
3. UZORAK

Istraživanje o znanju stranih jezika studenata Ekonomskog fakulteta Zagreb provedeno je na uzorku veličine 201./4/ Studenti koji su sudjelovali u istraživanju dolaze sa svih godina, a distribucija prema spolu i godini studija na Fakultetu prikazana je na slikama 1 i 2.

Slika 1. Distribucija ispitanika prema spolu

Slika 2. Distribucija ispitanika prema godini studija

Od 201 ispitanika, njih 52 bilo je muškog spola, a 149 ženskog. U istraživanju je obuhvaćeno najviše studenata prve godine, njih 115. Studenata druge godine bilo je 24, treće godine 25, a četvrtu godinu predstavljalo je 37 studenata. Razlike u odgovorima ovisno o godini studija su moguće, ali u ovom radu nisu uzete u obzir.

Upitnik koji je korišten u svrhu provođenja ovog istraživanja sastoji se od tri dijela. U prvom dijelu ispitanici označavaju koje od ponuđenih jezika govore (uz mogućnost doda-

vanja jezika koji nisu na listi) te ne temelju samoprocjene izabiru razinu znanja. Drugi dio sadrži otvoreni tip pitanja u kojima ispitanici sami upisuju odgovore o broju jezika i navode po tri, prema svom mišljenju, najvažnija jezika. Treći dio upitnika daje dva pitanja zatvorenog tipa o mjestu učenja stranih jezika te ostavljaju otvoreno pitanje za upis jezika koji ispitanici žele učiti u budućnosti. Anketni podatci prikupljeni su u nastavu na Ekonomskom fakultetu Zagreb, i to u pisanoj formi.

4. ZNANJE STRANIH JEZIKA

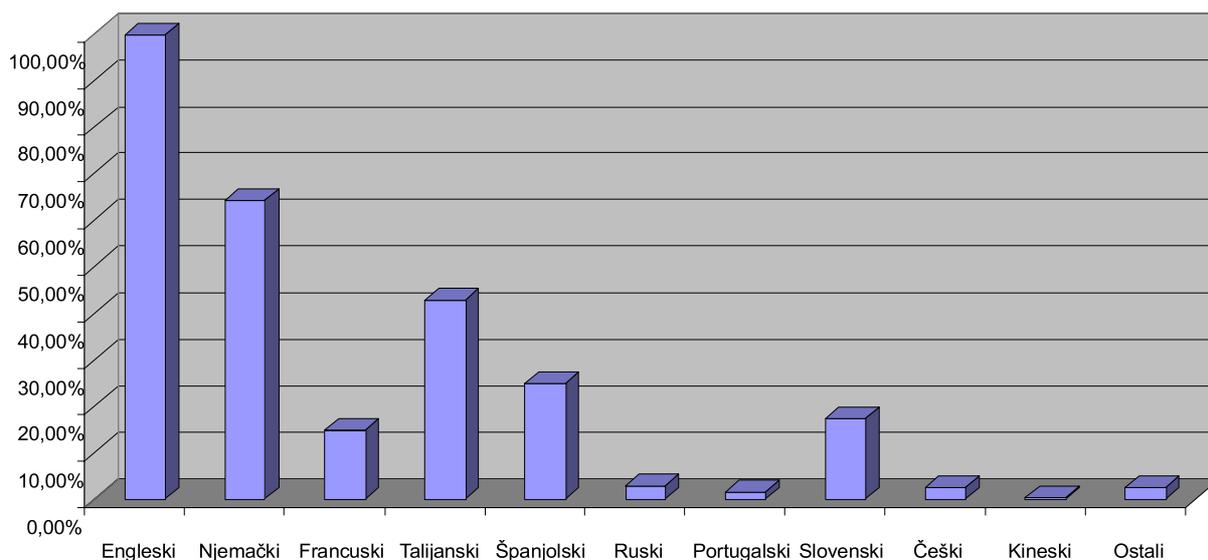
U prvom dijelu anketnog upitnika studentima je bilo ponuđeno deset jezika, od kojih su mogli birati one koje znaju: engleski, njemački, francuski, talijanski, španjolski, ruski, portugalski, slovenski, češki i kineski. Uz odabir jezika, trebali su označiti i razinu znanja prema CEFR klasifikaciji (*Common European Framework of Reference for Languages*)./10/

CEFR je zajednički europski referentni okvir za jezike. Nastao je 2001. godine, a glavni mu je cilj da na objektivan način opiše stupanj znanja stranih jezika. Tri su glavna stupnja: A, B i C, od kojih se svaki još dijeli na dva. Tako su stupnjevi znanja jezika prema CEFR klasifikaciji: A1, A2, B1, B2, C1 i C2. A1 je najniži stupanj znanja, a C2 najviši.

Za potrebe ovog istraživanja razine znanja su podijeljene u tri skupine. Prva skupina nazvana je osnovno znanje, a obuhvaća razine A1 i A2. Druga skupina zove se srednje znanje, a obuhvaća razine B1 i B2. Treća skupina naziva se napredno znanje i obuhvaća razine C1 i C2.

Slika 3 odnosno tablica 1 pokazuju koliko se ispitanih studenata služi pojedinim stranim jezikom.

Slika 3. Postotak studenata koji poznaju pojedini strani jezik

Tablica 1. Postotak studenata koji poznaju pojedini strani jezik – rang-lista

<i>Jezik</i>	<i>Postotak</i>
Engleski	99,50%
Njemački	64,18%
Talijanski	42,79%
Španjolski	24,88%
Slovenski	17,41%
Francuski	14,93%
Ruski	2,99%
Češki	2,49%
Portugalski	1,49%
Kineski	0,50%
Ostali	2,49%

Najveći dio studenata služi se engleskim jezikom, njih 99,50%. Na drugom mjestu je njemački jezik 64,18%. Treći je talijanski jezik s 42,79%, a na četvrtom je mjestu španjolski 24,88%. Peto mjesto drži slovenski jezik 17,41%, a na šestom je francuski 14,93%. Niti jednim od ostalih jezika ne služi se više od 3% studenata.

Zanimljivo je pogledati kakva je distribucija znanja stranih jezika prema razinama znanja. To prikazuje tablica 2, u kojoj su postotci prikazani u odnosu na ukupnu veličinu uzorka, dakle svih ispitanih studenata.

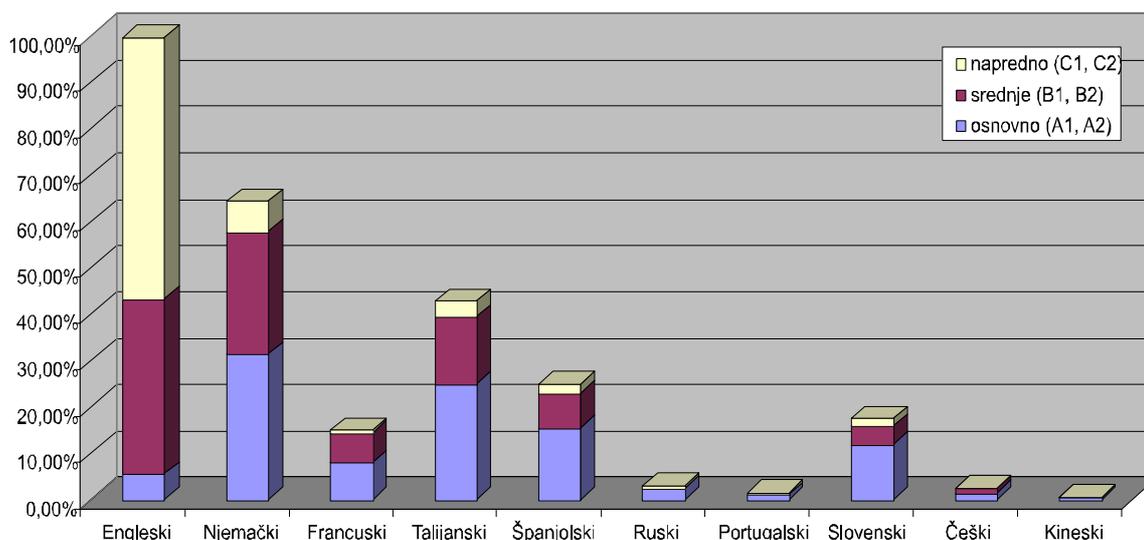
Tablica 2. Distribucija znanja stranih jezika prema razini znanja

Jezik	osnovno (A1, A2)	srednje (B1, B2)	napredno (C1, C2)
Engleski	5,47%	37,81%	56,22%
Njemački	31,34%	26,37%	6,47%
Francuski	7,96%	6,47%	0,50%
Talijanski	24,88%	14,43%	3,48%
Španjolski	15,42%	7,46%	1,99%
Ruski	2,49%	0,00%	0,50%
Portugalski	1,00%	0,00%	0,50%
Slovenski	11,94%	3,98%	1,49%
Češki	1,49%	1,00%	0,00%
Kineski	0,50%	0,00%	0,00%

Najviše studenata govori engleski jezik, a to je ujedno i jezik koji najbolje govore. 56,22% studenata ima napredno znanje engleskog. Napredno znanje njemačkog ima 6,47% studenata, a talijanskog 3,48%.

Kod svih jezika osim engleskog, najviše studenata ima osnovno znanje. Dosta je dobro stanje kod njemačkog jezika, za koji 26,37% studenata smatra da ima srednje znanje te talijanskog jezika koji na srednjoj razini znanja govori 14,43% studenata.

Grafički prikaz ovih podataka dan je na slici 4.

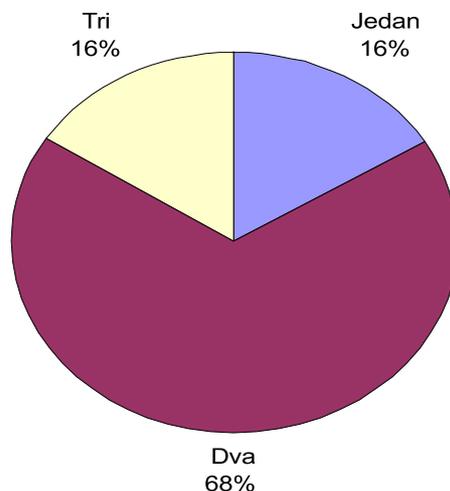
Slika 4. Distribucija znanja stranih jezika prema razini znanja

Grafički prikaz slikovito pokazuje strukturu razine znanja jezika. Očito je da samo kod engleskog prevladava visoka razina znanja, dok kod svih ostalih prevladava osnovna razina znanja.

Cilj obrazovnog sustava trebao bi biti da poveća broj studenata koji govore pojedine jezike, ali i da istovremeno utječe na povećanje razine znanja stranih jezika. Napredna razina znanja jezika zahtijeva dugotrajan proces učenja i vježbanja, no to bi ipak trebao biti krajnji cilj učenja jezika. Može se očekivati da će se s protokom vremena razina znanja svakog pojedinca povećavati, ali samo uz pretpostavku da i dalje nastavi učiti određeni jezik.

5. STRANI JEZICI I EKONOMISTI

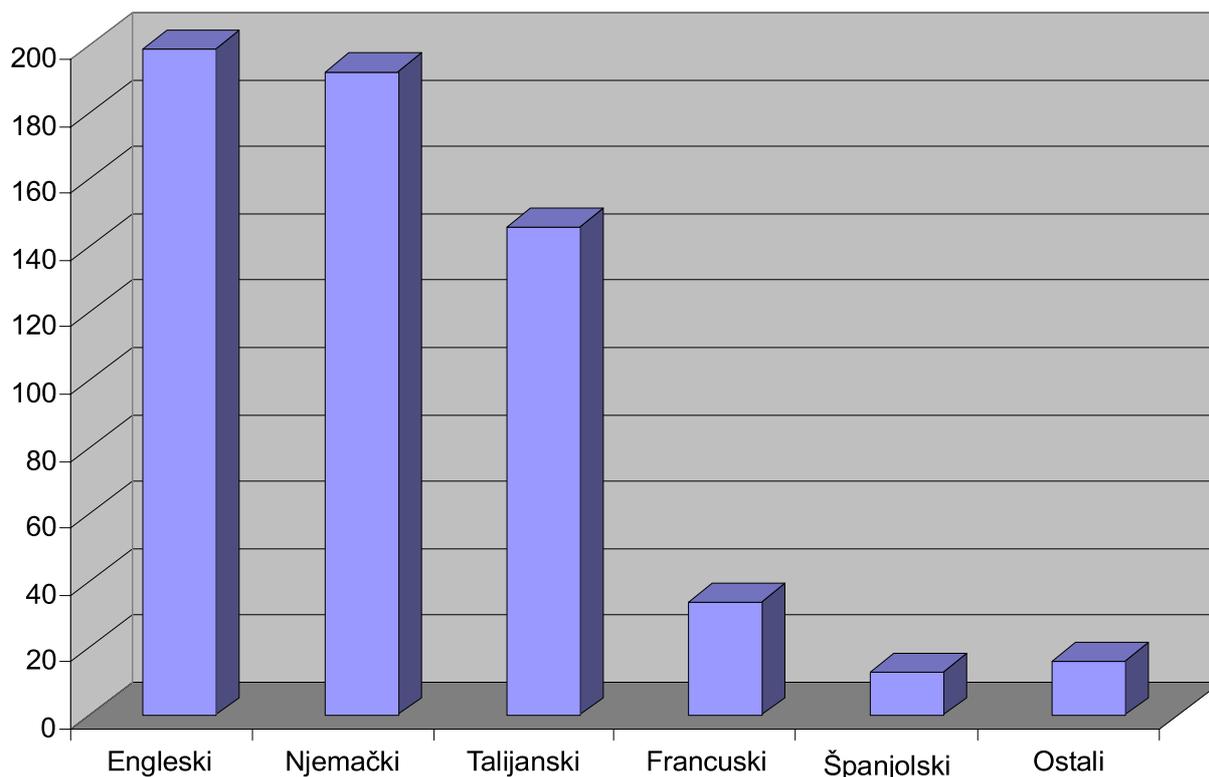
Drugi dio ovog istraživanja posvećen je razmišljanjima studenata o potrebi učenja stranih jezika. Na početku su studenti pitani koliko smatraju da bi prosječan hrvatski građanin trebao znati stranih jezika te da navedu za koja tri smatraju da su najvažniji.

Slika 5. Koliko bi prosječan hrvatski građanin trebao govoriti stranih jezika?

Većina studenata, njih 68%, smatra kako bi prosječan hrvatski građanin trebao govoriti dva strana jezika. Po 16% studenata smatra kako bi prosječan hrvatski građanin trebao govoriti jedan, odnosno tri strana jezika. Zanimljivo je naglasiti kako nitko ne smatra da bi prosječan hrvatski građanin trebao govoriti više od tri jezika.

Sljedeći graf prikazuje koji su prema mišljenju studenata najvažniji strani jezici za hrvatske građane.

Slika 6. Najvažniji strani jezici za hrvatske građane

Studenti smatraju kako je engleski najvažniji strani jezik za hrvatske građane. Od 201 ispitanika čak ih je 199 odabralo engleski. Pri samom vrhu nalazi se i njemački jezik koji su u istraživanju odabrala 192 studenata. Vrlo je visoko i talijanski jezik koji 146 studenata smatra važnim. Francuski jezik važnim smatra 34 studenata, a španjolski njih 13, dok se za ostale jezike opredijelilo 16 studenata. Od ostalih jezika istaknuti su ruski, kineski, mađarski, arapski, češki, slovenski i japanski.

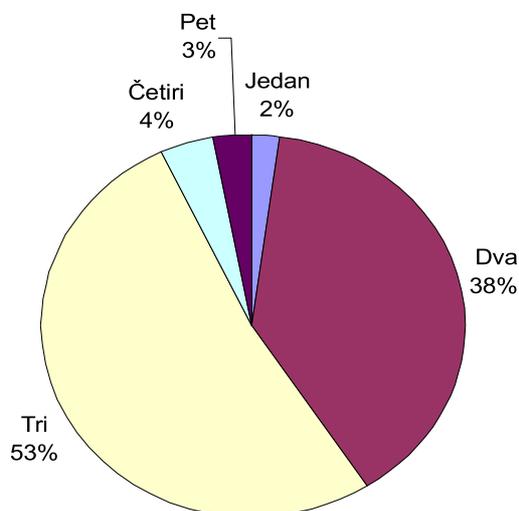
Nakon pitanja koja se odnose na hrvatske građane, ponovljena su ista pitanja, ali ovaj put za hrvatske ekonomiste. Slika 7 pokazuje koliko bi, prema mišljenju studenata, prosječan hrvatski ekonomist trebao govoriti stranih jezika.

Samo 5 ispitanih studenata, odnosno 2%, smatra kako bi prosječan hrvatski ekonomist trebao znati jedan strani jezik. 38% studenata smatra kako bi trebao znati dva strana jezika, a 53% smatra da prosječan hrvatski ekonomist treba govoriti tri strana jezika. Četiri strana jezika za prosječnog hrvatskog ekonomista potrebna su prema mišljenju 4% ispitanika, a pet stranih jezika prema mišljenju 3% ispitanika.

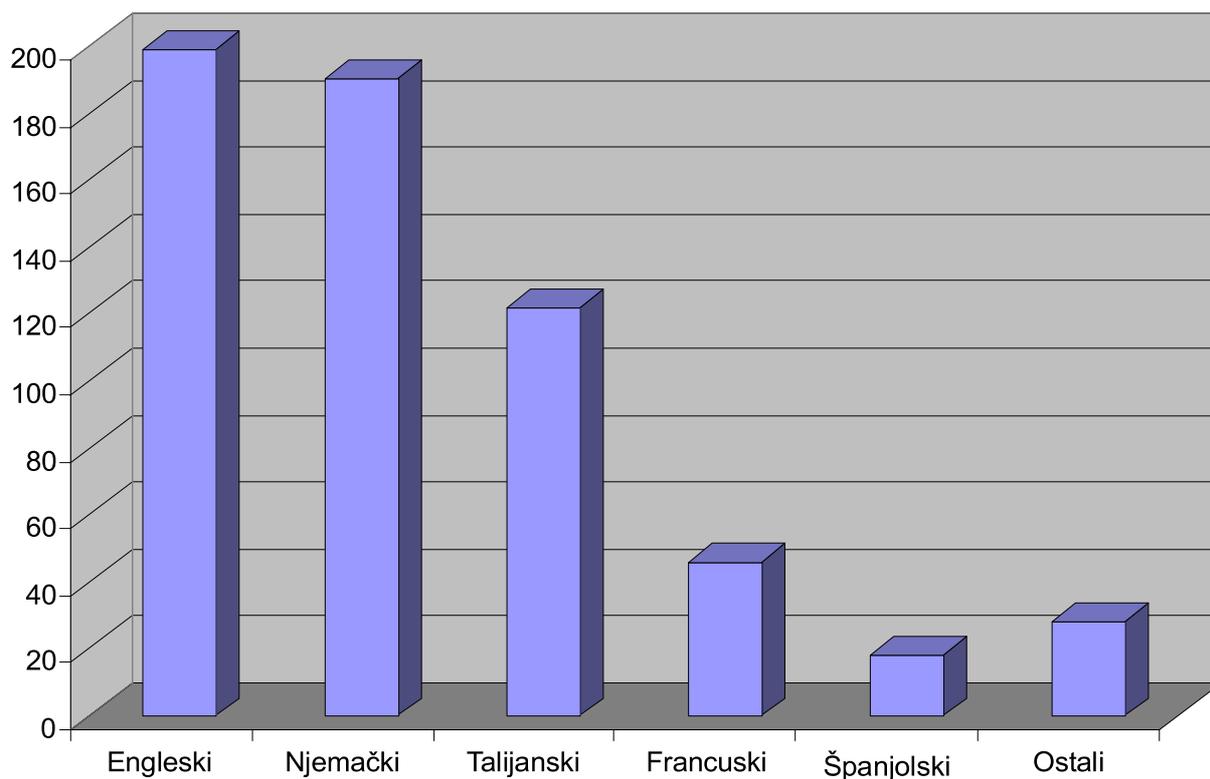
Zanimljivo je usporediti ove rezultate s rezultatima dobivenim za prosječne hrvatske građane. Očito je da ispitanici od prosječnog hrvatskog ekonomista očekuju da govori više stranih jezika od prosječnog hrvatskog građanina. U prosjeku su ispitanici rekli da bi pros-

ječan hrvatski građanin trebao govoriti 2 strana jezika, a prosječan hrvatski ekonomist 3 strana jezika.

Slika 7. Koliko bi prosječan hrvatski ekonomist trebao govoriti stranih jezika?

Slika 8. Najvažniji strani jezici za hrvatske ekonomiste

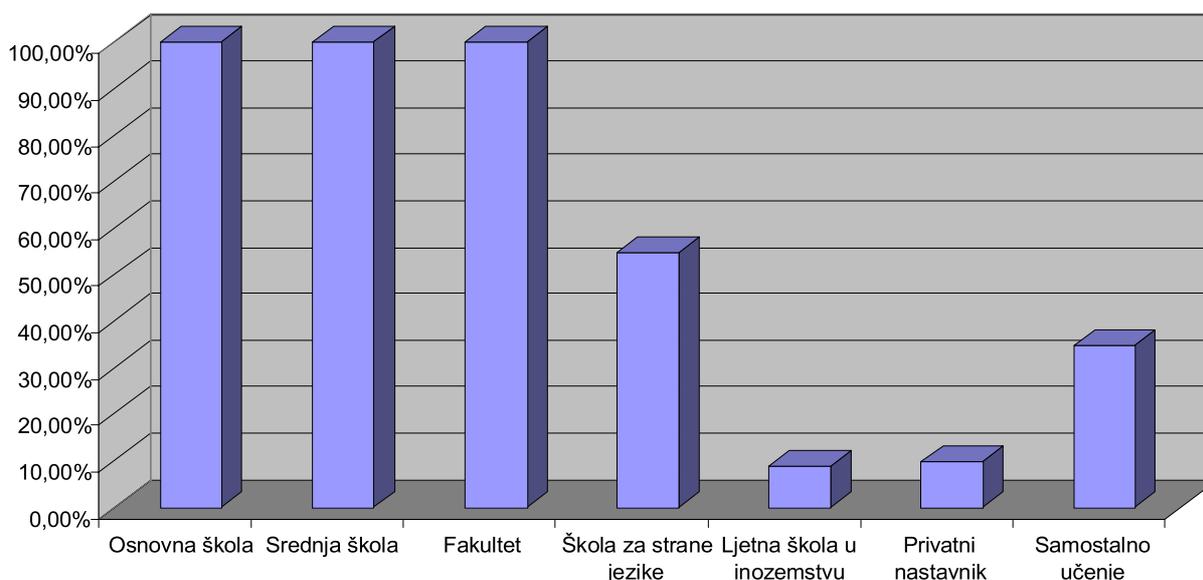
Najvažniji strani jezici za hrvatske ekonomiste su engleski i njemački, a slijede ih talijanski, francuski i španjolski. Čak je 28 ispitanika navelo i neke druge strane jezike i to pretežno ruski i kineski, no također je bilo i ispitanika koji smatraju kako su za ekonomiste važni mađarski, češki, poljski i mandarinski.

6. UČENJE STRANIH JEZIKA

Posljednji, treći dio istraživanja, odnosi se na učenje stranih jezika. Cilj ovog dijela istraživanja je utvrditi na kojim su mjestima studenti dosad učili strane jezike te kakvi su im planovi za budućnost.

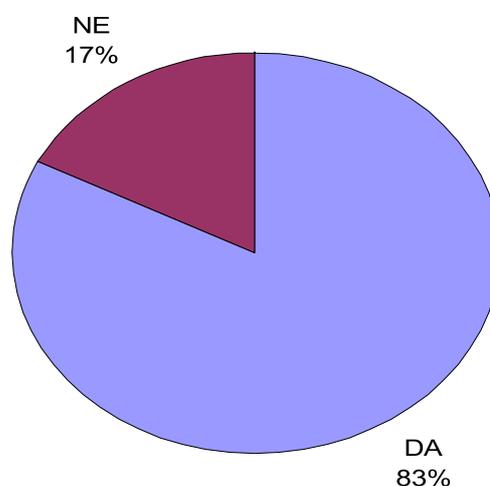
Ponuđena mjesta za učenje stranih jezika u ovom istraživanju bila su sljedeća: osnovna škola, srednja škola, fakultet, škola za strane jezike, ljetna škola u inozemstvu, privatni nastavnik i samostalno učenje.

Slika 9. Mjesta učenja stranih jezika

Svi ispitanici odgovorili su kako su učili strane jezike u osnovnoj školi, srednjoj školi i na fakultetu. Strane jezike je u školama za strane jezike učilo 54,73% ispitanih studenata, a samostalno učenje bila je praksa za njih 34,83%. Najmanje ispitanika učilo je strane jezike na ljetnoj školi u inozemstvu (8,96%) i kod privatnog nastavnika (9,95%).

Slika 10. Planirate li u budućnosti učiti još neki strani jezik?

Čak 83% ispitanika planira u budućnosti učiti još neki strani jezik. To ukazuje na činjenicu da su ispitanici svjesni važnosti učenja stranih jezika i ponašaju se u potpunosti u skladu sa svojim razmišljanjima koja su izrazili u drugom dijelu istraživanja. Ipak, 17% ispitanika izjavilo je da u budućnosti ne namjerava početi učiti neki strani jezik.

Od ispitanika koji su odgovorili da planiraju u budućnosti učiti još neki strani jezik, tražen je i konkretan odgovor koji bi to bio jezik. Sljedeća tablica pokazuje strukturu odgovora na ovo pitanje.

Tablica 3. Koji strani jezik planirate učiti u budućnosti?

Jezik	Broj ispitanika
Talijanski	61
Španjolski	50
Francuski	39
Njemački	31
Ruski	12
Portugalski	11
Japanski	4
Ostali	3

Najveći broj ispitanika planira u budućnosti učiti talijanski jezik. Na drugom mjestu je španjolski jezik, a treći je francuski. Četvrto mjesto zauzima njemački jezik, a dosta zainteresiranih ima i za ruski i portugalski jezik. Četiri ispitanika žele učiti japanski, a troje ih je navelo neke druge jezike.

7. ZAKLJUČAK

Istraživanje o znanju stranih jezika studenata Ekonomskog fakulteta Zagreb provedeno je kako bi se dobili podatci potrebni za analizu znanja stranih jezika studenata i njihove percepcije o važnosti učenja stranih jezika.

Istraživanje je pokazalo kako najveći dio studenata govori engleski jezik, a slijede ga njemački i talijanski. Međutim, struktura razina znanja jezika pokazuje kako, uz iznimku engleskog jezika, ispitanici većinom imaju osnovno znanje stranih jezika.

Većina ispitanika smatra kako bi prosječan hrvatski građanin trebao govoriti dva strana jezika, a prosječan hrvatski ekonomist tri. Tri su najvažnija jezika i za građane i za ekonomiste, prema ovom istraživanju, engleski, njemački i talijanski jezik.

Većina ispitanika planira i u budućnosti učiti još neki strani jezik, a za takvo buduće učenje najpoželjniji su talijanski, španjolski, francuski i njemački jezik.

Ovo istraživanje prvo je takve vrste provedeno na specifičnoj studentskoj populaciji. U budućnosti bi bilo zanimljivo provoditi kontinuirana istraživanja sličnog tipa kako bi se mogli uspoređivati podatci iz različitih vremenskih trenutaka. Također bi bilo zanimljivo provesti ovakvo istraživanje i na drugim fakultetima Sveučilišta u Zagrebu.

LITERATURA

1. Königs, F.G.: Teaching and Learning Foreign Languages in Germany: a personal overview of developments in research, *Language Teaching*, Volume 36, Issue 04, Oct 2003, pp 235-251
2. Muñoz, C.: Age and the rate of foreign language learning, *Applied Linguistics*, December 2007; 28: 627 – 630
3. Swift, J.S.: Problems with Learning Foreign Languages for International Business, *Journal of European Industrial Training*, 1993
4. Šošić, I. (2004.) *Primijenjena statistika*, Školska knjiga, Zagreb
5. Nastavne teme od 1. do 8. razreda osnovne škole, predmet: Engleski jezik; Prvi strani jezik, *MZOŠ*, 20. lipnja 2005., <http://public.mzos.hr/Default.aspx?art=5757&sec=2222>
6. Projekt ranog učenja stranih jezika, <http://www.ffzg.hr/anglist/hrv.htm>
7. Eurobarometar: Samo polovica građana Europske unije govori strani jezik EU 29. 9. 2005., <http://www.sabor.hr/Default.aspx?art=2642&sec=394>
8. Europeans and their Languages, Publication : February 2006, http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_243_sum_en.pdf
9. Učenje stranih jezika u Europskoj uniji, <http://www.entereurope.hr/news.aspx?newsID=62&pageID=111>
10. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment, http://www.coe.int/t/dg4/linguistic/CADRE_EN.asp